

VĂN BẢN 3. VUA CHÍCH CHOÈ

1. Phân tích yêu cầu cần đạt

- HS xác định được chủ đề của truyện.
- HS nhận biết được những đặc điểm cơ bản làm nên đặc trưng thể loại của truyện cổ tích: các đặc điểm của nhân vật, công thức mở đầu, kết thúc truyện,...
- HS biết nhận xét, đánh giá về bài học đạo đức và ước mơ cuộc sống mà tác giả dân gian gửi gắm.

2. Gợi ý tổ chức hoạt động dạy học

Hoạt động 1 Khởi động

- HS có thể đã biết đến truyện cổ Gờ-rim cũng như một số truyện cổ tích nước ngoài từ khi các em còn học Tiểu học. Một trong những điều hấp dẫn các em là không gian lâu đài, cung điện trong truyện cổ tích với những đồ trang trí lấp lánh, nhiều phòng ốc, cầu thang cầu kì; những nàng công chúa xinh đẹp; những chàng hoàng tử thông minh, tài ba; những bữa tiệc cung đình hoành tráng;...

- Để chuẩn bị cho hoạt động khởi động của tiết học này, GV có thể yêu cầu HS làm việc nhóm để chuẩn bị bài ở nhà: mỗi nhóm vẽ một bức tranh về một lâu đài, cung điện trong truyện cổ tích mà các em tưởng tượng ra. Thuyết minh về các không gian của lâu đài, cung điện ấy.

- GV chọn 1, 2 nhóm trình bày ý tưởng của mình trước lớp.

Hoạt động 2 Đọc văn bản

HS cần được khuyến khích đọc VB trước khi đến lớp. GV chỉ định một vài HS thay nhau đọc thành tiếng một số đoạn trong VB.

một số truyện cổ tích nước ngoài, người kể chuyện còn nhấn mạnh hàm ý “công thức” này: “Thế là hết chuyện, đến đây thì tôi không còn gì bịa cho anh nghe nữa đâu”.

GV hướng dẫn HS khái quát: 3 VB trong bài 7. *Thế giới cổ tích* đều có một câu hỏi sau đọc dành cho lời kể trong truyện cổ tích (*Thạch Sanh*: lời kể đôi khi có mục đích lí giải nguồn gốc con vật, phong tục,...; *Cây khế*: lời kể thường xen vào những câu có dáng dấp tục ngữ, ca dao, vãn vè, dễ thuộc, dễ nhớ,...; *Vua chích choè*: lời kể hàm chứa việc câu chuyện chỉ là một sản phẩm hư cấu, sáng tạo của tác giả dân gian). GV có thể cho HS tổng kết lại 3 đặc điểm này thành một bảng ghi nhớ về các đặc điểm của lời kể trong truyện cổ tích.

Hoạt động 3 Khám phá văn bản

Câu hỏi 1

Trong bữa tiệc kén chọn phò mã, công chúa đã giễu cợt, nhạo báng và chê bai tất cả mọi người, chẳng tha một ai. Người thì nàng cho là quá mập, đặt tên là *Thùng tô-nô*, người mảnh khảnh thì nàng nói “mảnh khảnh thế thì gió thổi bay”, người lùn thì nàng chê “lùn lại mập thì vụng về lắm”; người xanh xao bị nàng đặt tên là *Nhọt nhạt như chết đuối*,... Điều này cho thấy nàng công chúa này là một người kênh kiệu, hay trêu ghẹo và coi thường người khác. Công chúa cũng có vẻ tinh nghịch, láu lỉnh của một người quen được nuông chiều.

Câu hỏi 2

Nhà vua nổi cơn thịnh nộ và ban truyền sẽ gả công chúa cho người ăn mày đầu tiên đi qua hoàng cung. Đây là một hình phạt khá nặng nề dành cho công chúa, bởi ngay sau đó, theo lệ, công chúa phải theo chồng ra khỏi cung. Điều đó cũng có nghĩa là từ giây phút ấy công chúa chính thức bị tước vương vị, trở thành thường dân, chấm dứt quãng đời được sống trong nhung lụa và bắt đầu cuộc sống khổ cực của một người vợ anh chàng hát rong.

Câu hỏi 3

Người đóng vai, người giả mạo,... là một mô-típ nhân vật hấp dẫn, thú vị trong thế giới cổ tích. Đây là một kiểu nhân vật thường có chức năng chính là thử thách nhân vật chính, sau đó là ban thưởng hoặc trừng phạt. Trong câu chuyện này, nhân vật Vua chích choè đã đóng giả là người hát rong, với mục đích chính là đưa ra các thử thách cho nàng công chúa, dạy cho nàng một bài học và uốn nắn tính kiêu ngạo của nàng. Vì là nhân vật chức năng nên chỉ khi hoàn thành nhiệm vụ, nhân vật mới cởi bỏ lớp hoá trang và trở lại với thân phận thật của mình.

Câu hỏi 4

Mỗi người đều có một giá trị nhất định và tất cả đều bình đẳng như nhau. Người có địa vị nhưng kiêu căng, ngông cuồng, coi thường người khác thì cũng có thể đến một ngày rơi vào tình cảnh thấp hèn, khổ cực và bị người khác chê bai, nhạo báng. Vì vậy, điều quan trọng là phải biết tôn trọng và sống hoà nhã cùng mọi người.

GV có thể tổng kết: 3 truyện *Thạch Sanh*, *Cây khế*, *Vua chích choè* có 3 nhân vật với 3 tính xấu khác nhau: Lý Thông (*Thạch Sanh*) lừa bịp, cướp công người khác; người anh (*Cây khế*) thì tham lam, gian xảo; nàng công chúa (*Vua chích choè*) thì kênh kiệu, hay trêu ghẹo và coi thường người khác. Kết cục cả 3 nhân vật đều phải nhận lấy những hình phạt thích đáng. Riêng nàng công chúa thì đã được Vua chích choè giúp đỡ để nhận ra lỗi lầm và biết sống một cuộc sống có ích hơn nên cuối cùng đã được hưởng hạnh phúc.

Câu hỏi 5

“Tôi” tức là người kể chuyện và “bạn” tức là người đọc, người nghe. Khi người kể chuyện nói “Tôi tin rằng, tôi và bạn đều có mặt trong buổi lễ cưới.” thì người đọc, người nghe hiểu rằng đây là một câu thoại có ý hài hước, bông đùa vì đó là một giả định không có thật. Lời kể này cho thấy câu chuyện chỉ là một sản phẩm hư cấu, sáng tạo của người kể. Thậm chí ở